

Document informatiu per voluntaris i col·laboradors del PROJECTE CONTROL OFIDIS INTRODUÏTS A L'ILLA DE MALLORCA

Conselleria Medi Ambient Agricultura i Pesca – Obra Social la Caixa

A Mallorca hi ha dues espècies d'ofidis de introducció antiga, la serp de cogulla i la serp d'aigua actualment considerades pròpies i que conviuen amb la biodiversitat actual de l'illa. La última dècada s'ha produït un procés de colonització accidental per part de dues noves espècies: la serp de ferradura *Hemorrhoids hippocrepis* i la serp d'escala *Rhinechis scalaris*. Tot i que són dues espècies inofensives per les persones i els animals domèstics, la seva presència genera alarma social, especialment a àrees urbanes degut a la seva activitat principalment diürna i lligada a ambients humanitzats.

Aquestes espècies, també introduïdes accidentalment a les Pitiüses són objecte a les illes d'un seguiment especialitzat per part de la Conselleria des de l'any 2016, ja que varen ser catalogades com espècies invasores (RD 630/2013) i poden afectar greument a la biodiversitat de les illes Pitiüses. Fins a la recent arribada d'aquestes dues espècies no hi havia presència d'ofidis entre els vertebrats d'Eivissa i Formentera. A Menorca, no s'ha detectat fins la data, la introducció recent d'ofidis, ja que si compten amb la presència antiga de tres espècies entre les que hi ha la serp d'escala.

Des de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca en col·laboració amb l'Obra Social la Caixa, han posat en marxa aquest 2018 aquesta campanya de suport a particulars que requereixen l'assessorament i material necessari per eliminar exemplars d'ofidis introduïts a les seves propietats.

Ens haurem d'acostumar a la presència d'aquestes espècies en el medi natural de Mallorca, illa a on es inviable plantejar-se l'erradicació, però es possible realitzar accions de control que poden ajudar a regular la seva presència a espais concrets, entorn de vivendes etc. Aquest sistema de captura ha demostrat una alta eficàcia i rendiment amb el control d'ofidis.

El present projecte té com objectiu l'assessorament i suport puntual a particulars que hagin vist exemplars en voltants humanitzats, vivendes, jardins... Pel manteniment de sistemes de control a més llarg termini, s'ha posat a disposició pels interessats informació perquè de forma autònoma puguin dur a terme aquest control (les trampes es poden adquirir o fabricar amb certa facilitat, poden consultar els plànols a <http://www.caib.es/sites/proteccioespecies/ca/portada-46282/?campa=yes>) o mitjançant l'actuació d'una empresa especialitzada (a la mateixa web senyalitzada abans del Servei de Protecció d'Espècies, hi ha un llistat d'empreses autoritzades per dur a terme aquesta activitat).

1) ESPÈCIES QUE HEM DE CONÈIXER I QUE PODEN CAURE HABITUALMENT A LES TRAMPES:

La serp d'escala s'alimenta sobretot de ratolins i rates, també és una caçadora activa que cerca les seves preses per la tarda i a primeres hores de la nit. És bona escaladora, també depreda damunt nius d'aus. Té una llargària mitja de 720 mm però n'hi ha que arriben quasi al metre i mig. Color de fons groguenc, amb marques dorsals amb escala a exemplars

juvenils (imatge de l'esquerra) i dues línies negres sobre fons beix a exemplars més adults (imatge de la dreta).

La serp de ferradura és fàcilment identificable pel seu patró permanent, ja que fàcilment poden tenir diferents tonalitats que van de colors molt foscos fins a colors terrosos. Viu a espais oberts i assolellats, amb roques despulades i formacions d'arbusts. És una espècie molt lligada a construccions humanes a on es troben les principals preses (quasi exclusivament vertebrats, mamífers, rèptils i aus). Principalment diürna. Utilitza parets de pedres i forats per hivernar.

Aquestes dues espècies, ja que s'ha poden defensar mossegant, no són espècies perilloses per les persones ni pels animals domèstics de companyia.

Durant els mesos de més calor i més fred de l'any les serps baixen significament la seva activitat, reduint considerablement les possibilitats de capturar-les mitjançant gàbies.

Per altre banda s'ha de conèixer la serp de collar o de cogulla, amb un dibuix en forma de v al cap i una mida màxima d'uns 70 cm, anomenada localment serp de garrida.

Es tracta d'una espècie protegida autòctona de Mallorca, per tant en cas de captura "HI HA QUE DEIXAR-LA ANAR."

2) OBJECTIUS DEL PROJECTE:

- Assessorar i proporcionar a particulars el material necessari per la captura d'ofidis introduïts a l'entorn de cases i ambients humanitzats.
- Recopilar la major informació possible sobre la distribució, densitat, impactes i altres dades que permetin millorar l'eficiència del projecte.
- Informar, conscienciar i fomentar la col·laboració ciutadana en el control d'espècies d'ofidis introduïts.

3) CONDICIONS PER ACCEDIR A LA CESSIÓ TEMPORAL DE LES TRAMPES:

1. Els col·laboradors del projecte podran disposar de material per instal·lar a la seva propietat i col·laborar en la captura d'ofidis a Mallorca. ***El material s'entregarà amb les instruccions oportunes prèvia firma de document de compromís.***
2. El període de cessió de les gàbies és de 30 dies. Període considerat suficient per la captura d'exemplars ubicats i més o menys localitzats. Per favor respectar aquest període, possiblement hi hagi persones esperant per poder disposar de la gàbia.
3. El dia de la cessió de les gàbies s'haurà d'abonar 35€ que es tornaran en el moment que es retorni amb bones condicions la trampa. En cas de no tornar la trampa en el període indicat, el depòsit no serà retornat i s'utilitzarà per reposar el material necessari per la continuïtat del projecte.
4. Cada col·laborador es compromet al manteniment dels ratolins cedits utilitzats com esquer dins les gàbies trampa, en bones condicions, amb disponibilitats d'aigua i aliment suficients, així com aigua al compartiment de les serps.. Els dos recipients d'aigua hauran de tenir pedres u objectes dins l'interior que permetin l'accés i sortida del mateix a animals petits. Si necessita un nou ratolí haurà d'adquirir-lo als comerços especialitzats.
5. Les trampes han d'estar col·locades aprop de llocs on es pugui preveure la presència de rosegadors (galliners, graners i fems...) punts d'aigua, munt de pedres i llenya. Molt important, durant l'estiu **sempre protegides del sol directe.**
6. Les trampes es revisaran per part dels col·laboradors almenys tres vegades per setmana.
7. **Els col·laboradors es comprometen a treure les serps capturades** mitjançant un mètode humanitari. Uns dels mètodes acceptats per la Unió Europea es donar un cop sec al cap de l'animal amb un objecte contundent. Cada col·laborador es fa responsable del correcte maneig dels animals capturats.

Les serps s'han de sacrificar doncs **tornar-les a la península posaria en perill** les poblacions originals: les serps de Mallorca ja tenen una genètica, possibles malalties, comportament, etc. diferents que poden afectar negativament a la població d'origen a on estan protegides.

8. **¡Atenció!** Abans de manipular/extraure els exemplars capturats hem d'estar segurs de que es tracta d'una serp de ferradura, escala o garriga. **Només en cas contrari o dubte** fotografiar l'exemplar i enviar una fotografia per *whatsapp* al telèfon

653 574145.

9. Per treure les serps de les trampes es recomana la utilització de guants tipus jardineria i màniga llarga.
10. **Baix cap concepte es poden moure/manipular les trampes i/o els exemplars capturats**, per evitar la possible dispersió accidental d'exemplars.
11. Si l'usuari de la trampa perd interès o no pot seguir el protocol anteriorment descrit (mantenir el ratolí, revisar la gàbia o gestionar les serps capturades) agraiem que es retorni la trampa quan abans millor per poder entregar-la a un nou sol·licitant.
12. A efectes de valorar l'efectivitat i seguiment del projecte s'agrairà la devolució del **formulari proporcionat**, completant cada una de les columnes amb cada captura que es faci, tal i com indica l'exemple (*annex 1*). Que s'entregarà correctament complimentat en el moment de la devolució de la trampa passats 30 dies de la cessió.

Annex I.- Formulari de recollida de dades de captura.

Nombre gàbia cedida: _____ Nom i llinatges: _____
 Població: _____ Finca: _____
 Telèfons de contacte: _____
 Data instal·lació: _____ Data retirada: _____

Dia captura	Nº gàbies	Nº captures	Espècie	Mida (cm)	Observacions
15/03/2018	26	1	Serp escala	84	<i>Exemple</i>
Entregar aquest annex completat amb la devolució de la gàbia. Gràcies.					

Telèfon de sol·licitud i devolució de trampes: 971 144107 (Dilluns a divendres de 8:30- 13:30h)
 Telèfon incidències i dubtes d'identificació: 653 574145 (Dilluns a divendres de 8:00- 14:00, Dissabtes de 9:00-14:00)